

a la lluna
de València

Tartarí de Tarascó

Alphonse Daudet

I
El jardí del baobab

La meua primera visita a Tartarí de Tarascó, la retinc en la memòria com una data inoblidable; fa dotze o quinze anys d'això, però me'n recorde com si fóra ara. L'intrèpid Tartarí vivia aleshores a l'entrada del poble, a la tercera casa a mà esquerra del camí d'Avinyó. Era una bonica i petita vil·la tarasconesa amb jardí davant, balcó darrere, parets molt blanques, persianes verdes i, al llindar de la porta, una colla de xiquets savoians jugant al sambori o dormint al sol, amb el cap recolzat damunt les seues caixes d'enllustradors.

Per fora, la casa no tenia res d'estrany. Ningú no hauria cregut mai estar davant la residència d'un heroi. Però, en entrar-hi, la cosa canviava. Del celler a les golfes, tot l'edifici tenia un aspecte heroic. ¡Fins i tot el jardí!

¡Oh, quin jardí! No n'hi havia dos com aquest a Europa. Cap arbre autòcton, cap flor de França; només hi havia plantes exòtiques: gomers, carabasseres, cotoners, cocoters, mangos, plàtans, palmeres, un baobab, nopals, cactus, figueres de pala; qualsevol podria pensar, enmig d'aquesta vegetació, que es trobava en plena Àfrica central, a deu mil llegües de Tarascó.

Tot això, és clar, no tenia la grandària natural; així, els cocoters, no eren molt més grans que la bledarave, i el baobab (*arbre gegant, arbor gigantea*) es troba-

va d'allò més còmode a l'interior d'un test. ¡Però, tant se val! Per a Tarascó, això ja era prou bonic, i la gent del poble, admesa el diumenge a l'honor de contemplar el baobab de Tartarí, se'n tornava fascinada.

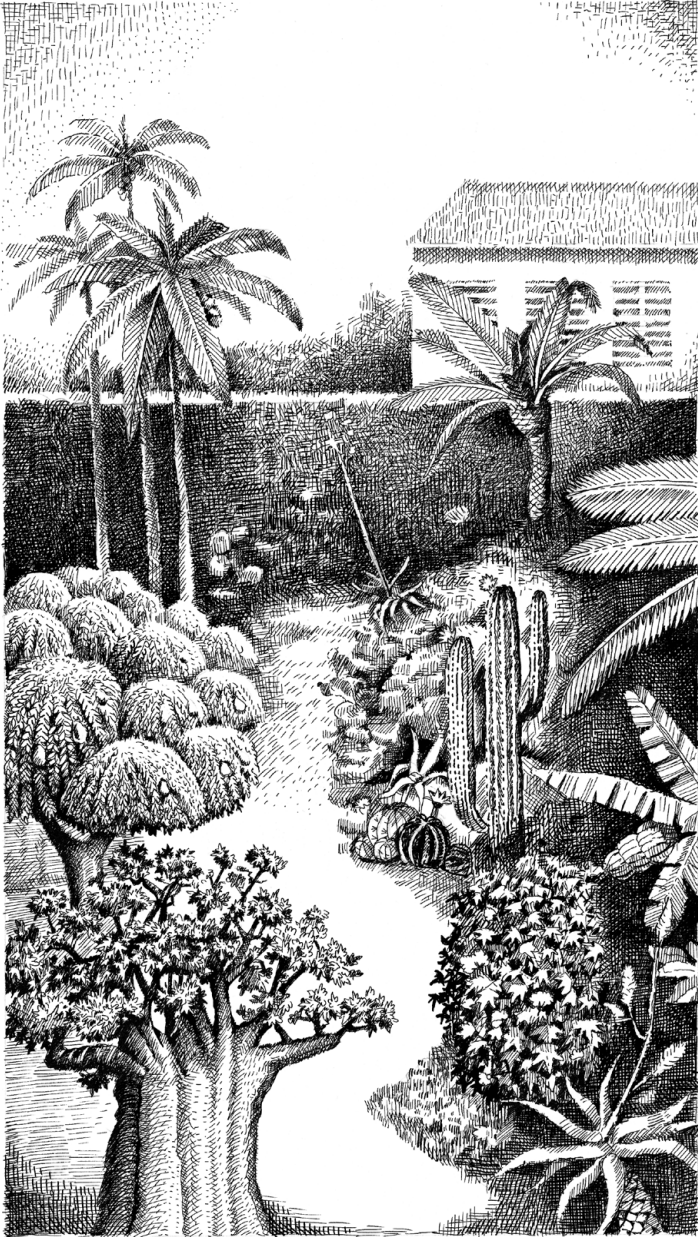
Imagineu quina emoció vaig sentir aquell dia en travessar aquest jardí mirífic. I encara més quan em van introduir al despatx de l'heroi.

Aquest despatx, una de les curiositats del poble, es trobava al fons del jardí, i s'hi accedia per una porta vidrada situada a peu pla davant del baobab.

Penseu en una habitació gran coberta, de dalt a baix, per fusells i sabres; totes les armes de tots els països del món: escopetes, rifles, trabucs, ganivets corsos, ganivets catalans, ganivets-revòlvers, *kriss* malais, fletxes del Carib, fletxes de sílex, manyoples, maces, maces hotentotes, llaços mexicans i qui sap quantes coses més.

Per damunt d'això, un sol gran i cruel feia lluir l'acer de les espases i les culates de les armes de foc com per posar-vos la pell de gallina. Això no obstant, l'ordre i la netedat que regnava en aquest arsenal era tranquil·litzador. Allí, tot estava endreçat, conservat, raspallat i etiquetat com en una farmàcia; de tant en tant hi havia un rètol petit i ben intencionat on es podia llegir: «fletxes enverinades, ¡no les toqueu!», o «armes carregades, ¡alerta!». Sense aquests avisos no m'hauria atrevit a entrar-hi mai.

Enmig del despatx hi havia un vetllador, i a sobre, un flascó de rom, una petaca turca, els *Viatges del capità Cook*, les novel·les de Cooper, de Gustave Aimard, relats sobre la caça de l'ós, la caça del falcó, la caça de l'elefant, etc. En fi, davant del vetllador hi havia un home assegut, de quaranta a quaranta-cinc anys, baixet, gras,

rabassut, vermell de cara, en cos de camisa i calçotets de franel·la, una barba hirsuta i curta i els ulls brillants; en una mà sostenia un llibre i amb l'altra brandava una pipa enorme amb tapadora de ferro, i tot llegint Déu sap quin relat formidable de caçadors de cabelleres, feia, amb el llavi inferior avançat, una ganyota terrible que infonia, en la seua gallarda figura de petit rendista tarasconés, la mateixa aparença de ferocitat benigna que regnava en tota la casa.

Aquest home era Tartarí, l'intrèpid, el gran, l'incomparable Tartarí de Tarascó.

II

Vista panoràmica de l'agradable ciutat de Tarascó. Els caçadors de gorres

En l'època de què parle, Tartarí de Tarascó no era encara el Tartarí en què s'ha convertit ara mateix, el gran Tartarí de Tarascó tan popular a tot el migdia de França. Això no obstant —fins i tot en aquest període— era ja el rei de Tarascó.

Expliquem ara quin era el motiu d'aquesta realesa.

Heu de saber en primer lloc que allí tothom és caçador, des del més gran fins al més menut. La caça és la passió dels tarasconesos, i això des dels temps mitològics en què la Tarasca feia maldats pels pantans del poble i els tarasconesos de l'any de la picor organitzaven batudes contra ella. Fa una pila d'anys, per tant.

Actualment, cada diumenge de matí, tot Tarascó pren les armes i, amb el sarró a l'esquena, l'escopeta sobre el muscle, un estrèpit de gossos, fures, trompes i corns de caça, ix extramurs. És cosa de veure... Per desgràcia no hi ha res per a caçar, res absolutament.

Per molt bèsties que siguem les bèsties, a la llarga han acabat per desconfiar. En cinc llegües al voltant de Tarascó, els caus són buits, els nius abandonats. Ni una merla, ni una guatla, ni un catxap menut, ni cap petrell s'hi pot trobar.

Tot i això, els bonics pujols tarasconesos són molt atractius, perfumats de murta, d'espígol i de romaní; i

aquest raïm moscatell inflat de sucre, que s'escalona vora el Roine, que abellidor que és també... Sí, però darrere de tot això hi ha Tarascó, i, entre els animals de pèl i de ploma, aquest lloc és una taca negra. Els mateixos ocells de pas l'han marcat amb una gran creu sobre les seues cartes de navegació, i quan els ànecs de bosc, baixant cap a la Camarga en grans triangles, ataïllen els campanars del poble, el que és al capdavant es posa a cridar ben fort: «¡Atenció, hem arribat a Tarascó! ¡Hem arribat a Tarascó!». I tota la bandada canvia de direcció.

En resum, en matèria cinegètica només queda al país una llebre vella i astuta que s'ha escapat miraculosament de les tirades tarasconeses i que s'entesta a viure allí. A Tarascó aquesta llebre és tan coneguda que se li ha donat un nom. Li diuen *la Ràpida*. Tothom sap que té el seu cau a la finca del senyor Bompard —fet que, dit siga de passada, ha duplicat i fins i tot triplicat el preu d'aquesta propietat—, però encara no l'ha poguda atrapar ningú.

A hores d'ara només queden dos o tres fanàtics que s'acarnissen darrere seu. Els altres s'han resignat, i *la Ràpida* ha adquirit des des fa molt de temps la categoria de superstició local, encara que el tarasconés siga per natura molt poc supersticiós i que menge orenetes guisades, quan en troba.

D'acord, em direu, però ja que la caça és tan rara a Tarascó, ¿què fan aleshores els caçadors tarasconesos cada diumenge?

¿Què és el que fan?

¡Déu meu! Se'n van al mig del camp, a dos o tres llegües del poble. Es reuneixen en grups petits de cinc o de sis persones, s'estiren tranquil·lament a l'ombra

d'un pou, d'un vell mur o d'una olivera, trauen del seu sarró un bon tros de carn de vaca estofada, cebes crues, una llonganissa i algunes anxoves i comencen un esmorzar interminable, remullat amb un d'aquests bons vins del Roine que fan riure i cantar.

Tot seguit, quan s'han afartat de valent, s'alcen, xiulen els gossos, carreguen les escopetes i comença la cacera. És a dir, que cadascun d'aquests senyors pren la seua gorra, la tira enlaire amb totes les seues forces i li dispara al vol amb munició del cinc, del sis o del dos, segons el que s'haja convingut. El que l'encerta més vegades és proclamat rei de la cacera, i és aclamat quan torna cap al tard a Tarascó, amb la gorra foradada en la punta de l'escopeta i enmig dels lladrucs dels gossos i de la fanfara.

No cal dir que al poble es fa un gran mercadeig de gorres de caça. Hi ha fins i tot algun comerciant que les ven ja foradades i esquinçades per als desmanyotats, però només se sap d'un que en compra: Bézuquet, el farmacèutic. ¡Quina vergonya!

Com a caçador de gorres, Tartarí de Tarascó era incomparable. Cada diumenge de matí se n'anava amb una gorra nova, i tornava cada diumenge a boqueta de nit amb un parrac. Les golfes de la caseta del baobab eren plenes d'aquests gloriosos trofeus. Per això, tots els tarasconesos el reconeixien com el seu mestre, i com que Tartarí coneixia a fons el codi del caçador —no debades n'havia llegit tots els tractats, tots els manuals de totes les caceres possibles, des de la cacera de la gorra fins a la cacera del tigre birmà—, aquests senyors n'havien fet el seu gran jutge cinegètic i el triaven com a àrbitre de totes les seues discussions.

Cada dia, de tres a quatre, a casa de l'armer

Costecalde, s'hi podia veure un home gros, amb el posat greu i la pipa entre les dents, assegut en una butaca de cuir verd, enmig de la botiga plena de caçadors de gorses, tots drets i barallant-se. Tartarí de Tarascó era l'encarregat de fer justícia, com Nemrod i Salomó alhora.

III

¡No! ¡No! ¡No!

*Continuació de la vista panoràmica
sobre l'agradable ciutat de Tarascó*

A la passió per la caça, la forta raça tarasconesa n'afegeix una altra: la de les romances. És increïble la quantitat de romances que es consumeixen en aquest petit país. Totes les antigalles sentimentals que arreu del món engrogeixen en velles caixes de cartó, es troben en aquest poble en plena vigència, en plena efervescència. Hi són totes, totes. Cada família té la seua, i això en el poble se sap. Tothom sap, per exemple, que la del farmacèutic Bézuquet és: «Tu, blanca estrella que adore»; la de l'armer Costecalde: «¿Vols venir al país de les cabanyes?»; la del recaptador d'impostos: «Si jo fóra invisible, no em veuria ningú» (cançoneta còmica).

I d'aquesta manera, ininterrompudament, per tot Tarascó. Dues o tres vegades la setmana es reuneixen els uns en casa dels altres i se les canten. El més estrany d'aquest fet és que són sempre les mateixes cançons, i que, després d'haver-les cantades durant molt de temps, aquests bons tarasconesos no han tingut ganes de canviar-les mai. És un llegat familiar que es transmeten de pares a fills i que no toca ningú; és sagrat. Fins i tot, no se les deixen mai. No se'ls acudiria mai, als Costeclade, cantar la dels Bézuquet, ni als Bézuquet cantar la dels Costecalde. I, això no obstant, podeu fer-vos una idea

de si les deuen conèixer, després d'escoltar-les durant quaranta anys. ¡Però no! Cadascú guarda la seua i tothom està content.

Siga en matèria de romances o siga en assumptes de gorres, el primer del poble era una altra vegada Tartarí. La seua superioritat sobre els seus conciutadans consistia en això: Tartarí de Tarascó no en tenia una. Les tenia totes.

¡Totes!

Però costava Déu i ajuda fer-li-les cantar. Desenganyat d'hora dels èxits de societat, l'heroi tarasconés s'estimava més submergir-se en els seus llibres de caça o passar la vetlada al cercle que exhibir-se davant d'un piano de Nimes entre dues espelmes de Tarascó. Aquestes gales musicals li semblaven indignes de la seua presència.

Això no obstant, a vegades, quan hi havia sessions musicals a la farmàcia de Bézuquet, hi entrava com per casualitat i, després de fer-se pregar, consentia a declamar el gran duo de *Robert el dimoni* en companyia de la senyora Bézuquet, la mare... Qui no ha escoltat això no ha escoltat res mai. Pel que es refereix a mi, encara que visquera cent anys, recordaria tota ma vida el gran Tartarí acostant-se al piano amb aspecte solemne, recolzant-s'hi, arrufant el nas i, sota el reflex verd dels llums de l'aparador, tractant de donar a la seua agradable cara l'expressió satànica i brutal de Robert el dimoni. A penes s'havia instal·lat i tot seguit el saló s'estremia; tothom intuïa que anava a passar-ne una de grossa. En això, després d'un silenci, la senyora Bézuquet, la mare, començava acompanyant-se al piano:

«Robert, ets tu qui estime
I qui reps de mi fidelitat
Coneixes el meu esglai (*bis*)
Tin pietat de tu mateix
I tin pietat de mi també».

En veu baixa afegia aleshores:

—És el seu torn, Tartarí.

I Tartarí de Tarascó, amb el braç estès, el puny tancat i les aletes del nas tremoloses, repetia tres vegades, amb una veu formidable que retronjava a les entranyes del piano: «¡No...! ¡No...! ¡No...!», que, com a bon meridional, pronunciava: «¡Nan...! ¡Nan...! ¡Nan...!». Després d'això, la senyora Bézuquet, la mare, repetia encara una altra vegada:

«Tin pietat de tu mateix
I tin pietat de mi també».

—¡Nan...! ¡Nan...! ¡Nan...! —bramava Tartarí cada vegada més, i la cosa quedava ací.

No era molt llarg, com heu pogut comprovar, però estava tan ben interpretada, tan ben mimada, era tan diabòlica, que una esgarrifança de terror travessava la farmàcia, i tothom li demanava que repetira els seus ¡Nan...! ¡Nan...! ¡Nan... quatre i cinc vegades seguides.

En acabant, Tartarí s'eixugava el front, somreia a les dones, feia l'ullet als homes, es retirava triomfalment i se n'anava a contar al cercle amb una certa indiferència:

—Vinc de ca els Bézuquet de cantar el duo de *Robert el dimoni*.

¡I el més fort era que ell s'ho creia!